

קוראים יקרים,

אך, בעוד המודעות שלנו כפיזיותרפיסטים לגבי החשיבות של העצמת החוללות העצמית של האנשים בהם אנו מטפלים גדלה, יש לדעתי, אוכלוסייה אחת חשובה אותה אנו מזניחים בהיבט זה. וכוונתי לעצמנו, הפיזיותרפיסטים! כך, למרות ההישגים העצומים שלנו בארץ הן בעשייה קלינית, הן במחקר והן בחינוך, אשר לרוב לא נופלים מההישגים של עמיתינו בחו"ל, לא פעם מתקבל הרושם, כי אנו מאופיינים בחוללות עצמית נמוכה. אביא לכך רק שתי דוגמאות מיני רבות: למרות הגידול העצום בראיות מחקריות (EBP) בתחומי פיזיותרפיה רבים ומגוונים, וזאת גם בהשוואה לכל תחומי הבריאות (כולל ברפואה), אי שביעות הרצון אותה מביעים פיזיותרפיסטים רבים בנושא זה אינה עומדת בקנה אחד עם התפתחות זאת. דוגמא נוספת, למרות ההכשרה המאוד מעמיקה אותה מקבלים התלמידים לתואר ראשון בארץ, ולמרות הגידול הרב בפיזיותרפיסטים עם תארים מתקדמים, אנחנו עדיין לא תופסים מספיק את המקומות הראויים בין קובעי המדיניות בנושאים בהם אנו מומחים.

חשוב לי להבהיר כי דברי אלו אינם ביקורת על ליקויים באיכות הפיזיותרפיסטים בארץ. במקרים רבים, לדעתי, החוללות העצמית הנמוכה אותה מבטאים הפיזיותרפיסטים נובעת משאיפה למצוינות ואי שביעות רצון מכל מצב הפחות מכך. אך יש להפריד בין שאיפה להישגים גבוהים יותר ובין חוללות עצמית נמוכה. חוללות עצמית גבוהה יותר לא תמנע מאיתנו להתפתח, אך תאפשר לנו להשפיע יותר על איכות השרות אותו אנו מעוניינים להעניק.

בברכה,

יוכבד (יוכי) לויפר, PT, D.Sc.
עורכת ראשית

מקורות

Bandura A. (1997). Self efficacy: the exercise of control. New York: W. H. Freeman and Co. publishing.

Davis J.C., Marra, C.A. Liu-Ambrose T.Y. (2011). Falls-related self-efficacy is independently associated with quality-adjusted life years in older women. *Age Ageing*. 40(3):340-6.

בגיליון כתב העת הנוכחי התייחסות נרחבת לשני כנסים פיזיותרפיה מרכזיים שהתקיימו לאחרונה. כתבתה של יו"ר העמותה לקידום הפיזיותרפיה, גב' נירית רותם-לרר, מסכמת את הכנס העולמי ה-16 בפיזיותרפיה, שנערך ביוני השנה באמסטרדם, בנוכחות למעלה מ-5,000 פיזיותרפיסטים מהעולם כולו. אין ספק, כי זהו האירוע המרכזי של מקצוע הפיזיותרפיה, המתווה את כיווני התפתחות המקצוע העתידיים בעולם כולו.

בהמשך הגיליון, מוגשים 46 תקצירי ההרצאות של הכנס הארצי הישראלי ה-11 שהתקיים במאי השנה בנוכחות כ-1,000 פיזיותרפיסטים מישראל. ראוי לציין, כי 46 ההרצאות נבחרו על ידי הוועדה המדעית של הכנס מתוך למעלה מ-100 תקצירים שהוגשו. תהליך בחירת התקצירים התבסס על סקירת עמיתים אשר התנדבו למשימה חשובה זאת, כאשר כל תקציר הוערך באופן אנונימי על ידי שני סוקרים עצמאיים אשר הביעו דעתם ביחס לאיכות התקציר ודירגו באיזה מידה העבודה מתאימה לקהל המשתתפים בכנס. אין ספק, כי מספר ההגשות הרב, האיכות ומגוון התחומים בהם עוסקים החוקרים והקלינאים בארץ מרשימים ביותר, ומצביעים על תנופה עצומה במחקר ועשייה קלינית.

בהקשר זה, ברצוני להתייחס למושג חשוב אחד, אותו ציינה נירית בכתבתה, הקשור להסתכלות הרחבה יותר המאפיינת היום את הערכת יכולות המטופל ואפקטיביות הטיפול. הכוונה למושג מתחום הפסיכולוגיה החברתית אותו טבע אלברט בנדורה¹, המושג "חוללות עצמית" (self efficacy) או כפי שהוא לפעמים קרוי בעברית "מסוגלות עצמית". חוללות עצמית מתייחסת **לתפיסתו** של האדם את יכולתו לבצע **התנהגות** שתביא לתוצאה מסוימת. זוהי **אמונתו** של האדם (בין אם היא מציאותית או לא), ביכולתו לבצע משימה מסוימת. בתחום הפיזיותרפיה והשיקום, אנחנו יודעים היום, למשל, שקשיש שמעריך את יכולת שיווי המשקל שלו כגבוהה, בין אם היא במציאות "האובייקטיבית" אכן כך או לא, יחווה פחות נפילות ואיכות חייו תהיה טובה יותר מקשיש עם אותם קשיים אובייקטיביים אך עם חוללות עצמית נמוכה². זאת כנראה, כיוון שברגע שהאדם מעריך כי ביכולתו לבצע משימה מסוימת בהצלחה, נטייתו לתרגל ולהשקיע מאמצים בביצוע המשימה תהיה גבוהה יותר ובכך יהפוך הדבר לנבואה המגשימה את עצמה. אכן, בשנים האחרונות פותחו כלים שונים להערכת החוללות העצמית של אנשים עם בעיות קליניות שונות, זאת מתוך הבנה כי אם לא נמקד את הטיפול גם בשיפור הערכה העצמית של המטופלים ביכולתם לבצע את המשימה, לא יוכלו למצות את השיגי ההתערבות הטיפולית.